

ZASAVSKI VESTNIK

LETO V. — Št. 49.

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZASAVJA

TRBOVLJE, 11. DECEMBRA 1952

Volivci okraja Trbovlje so v nedeljo pokazali, da zaupajo državnemu in političnemu vodstvu

Pri nedeljskih volitvah v okrajni zbor in v občinske ljudske odbore so volivci našega okraja spet pokazali, da nočejo poslušati sovražnikov naše države in vatiškanskih prišepetavcev. Le majhno, neznatno število ljudi je v nedeljo ostalo doma, ti pa so s svojim delom in zadržanjem že prej pokazali, da so proti današnji ljudski oblasti.

Po dobrih političnih predpripravih, ki so bile v času volilne kampanje izvršene po vsem okraju, so volitve kljub neugodnemu vremenu dobro uspele. Volivci so na svojih zborih obravnavali delo naših občinskih ljudskih odborov, našo sedanjo in bodočo komunalno dejavnost. Predvolilna kampanja je bila povezana z neštevilnimi predavanji, kar je prišlo do izraza zlasti na sektorju Radeč, Hrastniku, Lok in še drugod. Posebno so se zavzele za uspešen izid volitev naše žene, ki so se obvezale, da bodo volile stodoletnost. Napovedano je bilo tudi več tekmovalnosti; tako je Hrastnik napovedal tekmovalnost vsem ostalim občinskim odborom okraja, v Radečah pa so tekmovali z Zagorjem in Loko. V Trbovljah so si posamezna volišča napovedala medsebojno tekmovalnost. Vas Ržiše je obljubila, da bo volitve opravila do desetih dopoldne, in res je svojo besedo držala.

Po vsem okraju so bila volišča lepo okrašena, ponekod pa so imeli celo budnice, tako na primer v Radečah, kjer je godba že v zgodnjih jutranjih urah budila volivce in jih klicala na volišče. Prav tako je bilo tudi v Hrastniku. Godba iz Radeč je odšla še v Vrhuvo in Zidan most. V Radečah so zaradi železničarjev odprli volišča ob štirih zjutraj.

LOVCI SO VOLILI PRVI

V Radečah so med prvimi volili lovci, ki so nato odšli na teren v naše gorske vasi, da pomagajo pri volitvah. Tako je bilo v Polšniku, Podkumu, Dolah pri Litiji, na Trojanah in v Čemšeniku. Povsod je bilo obilo snega.

V Zagorju, Hrastniku in Trbovljah so večino volišč odprli že ob 5. zjutraj, nakar so rudarji, ki so bili določeni za popravilna dela v rudniku, odšli v službo.

PRVA POROČILA OB SEDMIM ZJUTRAJ

Prva poročila ob sedmih zjutraj so bila precej skromna. Ob sprejemanju poročil na telefonih si imel občutek, kot da se poročevalci branijo dati številke, da bi pozneje presenetili.

V Trbovljah je volilo do sedmih zjutraj okrog 19% volivcev. Rezultati iz Hrastnika so dali slutiti, da bodo tamkaj med najboljšimi. Šele ob devetih dopoldne je bila slika nekoliko jasnejša; Hrastnik je volil do te ure 69-odstotno, med njimi štiri tamkajšnja volišča že 100-odstotno — v Trbovljah so vodili do 9. ure 49-odstotno, na Dolu pri Hrastniku pa 23-odstotno.

Iz Loke so sporočili, da je volišče v Domu onemoglih volilo že ob sedmih zjutraj stodoletnost. Iz Čemšenika je prispela vest, da so volivci volili v jutranjih urah 27-odstotno in da je na voliščih vse polno ljudi, ki čakajo, da bodo volili. Iz Čeč, ki sodijo sedaj pod trboveljsko občino, so prišli mladinci in mladinke z ostalimi volivci na volišče s harmoniko na čelu.

V Podkumu so lepo proslavili DAN IZSELJENCEV

Pretekli petek, 5. decembra, so v Podkumu na lep način proslavili Dan izseljencev. Pri tej slovesnosti so sodelovali tudi člani delavskega prosvetnega društva »Svoboda-center« iz Trbovelj, in sicer dramska skupina, moški zbor »Zarja« in kmečki kvartet. Slavnosti

V Zagorju je bilo zadnji teden pred volitvami razgibano

Predvolilna razgibanost v Zagorju se je pokazala še posebno zadnji teden pred volitvami. Društva in množične organizacije so imele zadnje dni pred volitvami svoje članske sestanke, na katerih so v glavnem govorili o udeležbi na volitvah, o sodelovanju pri pripravi in izvedbi samih volitev. Take sestanke je imela tudi Zveza vojnih vojaških invalidov in društvo upokojencev, kjer je bilo zborovanje še posebno dobro obiskano; razpravljali so o naših političnih in gospodarskih vprašanjih in v zvezi z njimi o volitvah in naše ljudske odbore. Enak sestanek je priredilo pretekli torkel Planinsko društvo v Zagorju. Prav tako tudi frontni odbori. Vsi ti sestanki in razgibanost kažejo, da so se v Zagorju na volitve dobro pripravili, saj je agitacija zajela skoro slehernega volivca.

V Radečah je bila ob devetih dopoldne na voliščih 1 in 2 že 70-odstotna udeležba — Goreljce, ki sodijo pod Radeče, pa so volile ob 9. uri že stodoletnost.

50-ODSTOTNA UDELEŽBA V OKRAJU OB DESETI URI

Volišča so bila povsod polna volivcev, poročila pa so prihajala v glavnem le iz naših centrumov, medtem ko je bilo iz naših hribovskih krajev kot na primer iz Dol pri Litiji, Polšnika in Kuma, kjer je zapadlo precej snega, teže dobiti kakšno pošto.

Ob enajstih je vodil pri volitvah Hrastnik, kjer so volili do te ure že 94-odstotno, sedem volišč pa celo stodoletnost, Radeče 65-odstotno, Loka pri Zidanem mostu 52-odstotno, Dole pri Litiji 27-odstotno, Podkum ob 9. uri 28-odstotno, Dol pri Hrastniku 65-odstotno, Mlinše 63-odstotno, Trojane 76-odst., Senožeti 63-odst., Zagorje 78-odstotno, Trbovlje 76-odst., Čemšenik 68-odstotno, kjer je vas Ržiše držala dano

besedo in do desetih dopoldne volila stodoletnost.

Do 11. ure dopoldne se je v vsem okraju udeležilo volitev 71% vseh volilnih upravičencev. Do te ure je 22 volišč volilo že stodoletnost.

Med 11. in 14. uro je bilo na voliščih nekoliko oddiha, vendar se je odstotek udeležbe stalno dvigal.

TROJANE — OB 14. URI DRUGI NAJBOLJŠI

Hrastniku, ki je dosegel do dveh dopoldne 97-odstotno volilno udeležbo, so se močno približale Trojane, ki so volile do tedaj že 95,5-odstotno, Loka pri Zidanem mostu pa 90-odstotno. Pozneje je prišlo iz Radeč dodatno poročilo, da so tamkaj na treh voliščih do druge ure popoldne volili že 99-odstotno.

V Radečah so žene volile stodoletnost razen dveh, ki sta pisмено izjavili, da ne pojdetaj voliti, to sta bili žena in mati cerkvenega ključarja. Tukaj je zanimivo, da je cerkveni ključar sam volil.

V Zagorju je bila ob 14. uri volilna udeležba okrog 89-odstotna, v Čemšeniku 69-odstotna, na Dolu pri Hrastniku pa 71-odstotna. V Loku pri Zidanem mostu so do te ure volili 91-odstotno, v Dolah pri Litiji 81-odst., v Trbovljah pa 89-odstotno.

MLINŠE OB 15. URI DOSEGLE 100 %

Med prvimi, ki so poslali pošto, da so v območju svojega občinskega odbora dosegli polnoštevilno udeležbo na volitvah, so bile Mlinše. Ta kraj je tudi pri plačevanju davkov v okraju najboljši.

SOVRAŽNIKI LJUDSTVA NA DELU

Marsikje bi volitve lahko že prej končali, a so čakali na tiste, ki so rekli, da je za to še popoldne čas, in na tiste, ki sploh niso prišli na volišče.

V tem pogledu so se posebno izkazali nekateri naši duhovniki, med njimi župnik Peter Golob iz Zagorja, ki do nedavnega ni imel volilne pravice, ker

je pomagal izdajalcem ljudstva in je bil leta 1949 obsojen. Volilno pravico je dobil pred kratkim, vendar ni prišel voliti; napisal je pismo, kjer pravi, da pojde drugo leto voliti — na dan volitev pa se je mož umaknil iz Zagorja. Tudi v Kolovratu so čakali do treh popoldne na župnika Benedeka, ki je seveda poslal prej vse ostale na volišče, sam pa je čakal do zadnjega. Tudi v Trbovljah so se nekateri odpeljali nekaj dni poprej v druge kraje, samo da bi jim ne bilo treba voliti, vendar so se ti ljudje v svojih kalkulacijah uračunali.

OB 16. URI SO PONEKOD ŽE ZAKLJUČILI VOLITVE

Volitve so se bližale h kraju, a težko je bilo dobiti z volišč poročila, ker so vsi odlašali z odgovori, češ da bodo dali podatke, ko bo poznan končni uspeh. Zagorje je volilo do štirih popoldne 98,5-odstotno, Čemšenik 98,3-odstotno, Trojane 95,5-odst., Mlinše so že zaključile 99,8-odst., Trbovlje 98,5-odstotno, Hrastnik 99-odstot., Dol pri Hrastniku tudi 99-odstotno.

VOLITVE SE JE UDELEŽILO V OKRAJU 98,8 % VOLIVCEV

Končni rezultati volitev so dali odgovor vsem tistim, ki so hoteli zmanjšati njih pomen in izid. V okraju Trbovlje je bila volilna udeležba 98,8-odstotna, od volitev pa se je abstinskiro 1,2 odstotka vseh volilnih upravičencev.

V okraju je bilo skupno 129 volilnih enot in 153 volišč. Posamezni občinski odbori so volili takole:

Zagorje 99,4% (abstinenca 0,6%); Čemšenik 99% (abst. 1%); Hrastnik 99-odstotkov (abst. 1%); Dol pri Hrastniku 99,2% (abst. 0,8%); Senožeti 99,5% (abstinenca 0,5%); Trojane 99,6% (abstinenca 0,4%); Mlinše 99,8% (abst. 0,2%); Loka pri Zidanem mostu 99,5% (abstinenca 0,5%); Dole pri Litiji 96,5% (abstinenca 3,5%); Radeče 98,7% (abstinenca 1,3%); Podkum 92% (abst. 8%); Polšnik 92,8% (abst. 7,2%); Trbovlje 99-odstotkov (abstinenca 1%).

Izid nedeljskih volitev v okraju Trbovlje je pokazal 98,8-odstotno udeležbo, kar je vsekakor velik uspeh, na drugi strani pa so volivci s polnoštevilno udeležbo na volitvah potrdili politiko državnega in političnega vodstva.

VSI NA NEDELJSKI ZBOR

II. grupe odredov v Litijo

V nedeljo 7. decembra se je začel v Litiji partizanski teden, ki sta ga organizirala Zveza borcev v Litiji in pripravljali odbor za zbor II. grupe iz Ljubljane.

Namen partizanskega tedna v Litiji je počastitev ustanovitve II. štajerskega bataljona, ki je bil ustanovljen 15. decembra na Kremenjku na Dolenjskem, prav tako pa tudi proslaviti bitko na Tisju (dne 24. decembra 1941). Obletnico bitke na Tisju si je izbrala Litija za svoj občinski praznik.

V Litiji in okolici so v partizanskem tednu vsak dan razne prireditve, ki imajo namen dvigniti svestost tega zgodovinsko važnega tedna.

V soboto 13. t. m. dopoldne bo odkritje spominske plošče na Tisju, koder se je vršila pred 11 leti ena prvih bitk slovenskih partizanov z Nemci in kjer je tedaj še skromna partizanska vojska zadala nemškimi četam občutljive izgube.

V soboto 13. decembra bodo popoldne ob 17. uri na Savi pri Litiji sprejeli partizanske patrulje s Koroške in Pohorja, istočasno pa v Šmartnem dolensko partizansko patruljo.

V soboto zvečer bodo kar tri akademije, tako v Litiji, v Šmartnem in v Prosvetnem domu v Mačkovni pri Ponovičah.

V nedeljo zjutraj bo odšla s Tisja

patrulja Zveze borcev, ki bo dospela ob 9. uri v Litijo in, bo na slavnostni seji mestnega ljudskega odbora izročila štafeto palice s Tisja. Zatem pa bo slovesna proglasitev litijskega občinskega praznika NOB.

Ob 10. uri bodo dospela na športni prostor v Gradcu pri Litiji vse partizanske patrulje z borci nekdanje II. grupe odredov, nakar se bo začel slovesni zbor II. grupe odredov.

Po zboru bo pohod udeležencev mimo partizanskega spomenika v Litiji, kjer bodo nekdanji partizanski borci položili venec k spomeniku padlim partizanom in žrtvam za svobodo.

Nedeljsko slavlje bo eno največjih, kar jih je doživela Litija po osvoboditvi.

Dolžnost vseh narodno zavednih prebivalcev iz Zasavja in drugih krajev je, da s svojo udeležbo na zboru v Litiji izrazijo priznanje prvim slovenskim partizanom, članom nekdanje II. grupe odredov.

RUDARJI SO ZAPUSTILI RUDNIKE in odšli v svobodne zasavske gozdove

1. avgust 1941 —

Ustanovitev Revirske čete

Prvi borci iz zasavskih revirskih krajev so odšli iz gozdove že v juniju leta 1941. Medtem ko so se borci iz Trbovelj zadrževali na Čemšeniški planini, so si zagorski borci poiskali zatočišča v hribovskih vaseh nad zagorsko dolino. Obe skupini sta se sestali 31. avgusta 1941, naslednji dan pa so si ustanovili Revirsko četo, ki je izvolila za komandirja Lojzeta Hohkrauta, za njegovega namestnika pa Cirila Groznika-Curka. Revirska četa je štela ob ustanovitvi 47 borcev, ki so imeli 21 pušk, nekaj municije in bomb.

Informacijska pisarna v Litiji

Udeležencem zbora II. grupe odredov v Litiji je na razpolago informacijska pisarna, ki posluje ves čas partizanskega tedna v Potokarjevi hiši nasproti postaje.

Sestav Revirske čete

1. Džek — Rudi Karat, rudar iz Zagorja;
2. Ivan — Ivan Ceglar, rudar iz Trbovelj;
3. Sivo — Viktor Tojanko, rudar iz Zagorja;
4. Prešeren — Ivan Remic, kmet iz Letuša;
5. Božo — Rudi Poznič, rudar iz Trbovelj;
6. Buč — Ivan Farčnik, ključavničar iz Savinjske doline;
7. Martin — Franc Pavlovič, hlapec iz Rogaske Slatine;
8. Skale — Slavko Vrankar, cirkularist iz Braslovč;
9. Rok — Hinko Kamnik, trgovski pomočnik iz Trbovelj;
10. Igor — Leopold Juvan, rudar iz Zagorja;
11. Aljoša — Franc Eberl, rudar iz Zagorja;
12. Oto — Oto Prešiček, električar iz Trbovelj;
13. Racko — Avgust Zupan, rudar iz Praprotnega pri Hrastniku;
14. Jurič — Pepi Hrovatin, rudar in trgovski pomočnik iz Liboj;
15. Stane — Tone Jordan, delavec iz Trbovelj;
16. Franci;
17. Dušica — Janez Kukman, dijak iz Trbovelj;
18. Gorki — Ivan Juvan, rudar iz Zagorja;
19. Zani — Ivan Gričar, delavec iz Rovš pod Sv. Goro;
20. Pangrac — Ivan Ahac, krojač iz Savinjske doline;
21. Alojz II. — Alojz Zupančič, rudar iz Trbovelj.

Obiščite partizansko razstavo v Litiji

V času partizanskega tedna v Litiji je odprta tudi posebna partizanska razstava, ki je nameščena v litijski gimnaziji. Svet za prosveto okraja Ljubljana-okolica priporoča obisk razstave, zlasti vsem šolam iz Zasavja. Razstavo si naj učenci vseh zasavskih šol ogledajo pod vodstvom učiteljev.

Sv. Gora — središče in pričetki oborožene borbe

Začel se je partizanski teden II. grupe odredov

V nedeljo, 7. decembra, dopoldne so v Litiji odprli razstavo kot uvod v partizanski teden II. grupe odredov. Razstavo je odprl general Jaka Avšič, ki je v daljšem govoru prikazal delo in uspehe borcev II. grupe odredov, ki so bili prvi slovenski partizani. Razstavo so se udeležili tudi podpredsednik vlade LRS tov. Ivan Maček in Janez Vičpntnik ter številni borci II. grupe odredov, predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij ter domače prebivalstvo.

Razstavo je uredil pripravljalni odbor s pomočjo arhitekta Vlasta Kopača. Partizanska razstava v Litiji prikazuje bogat material iz časa narodnoosvobodilne vojne, kakor n. pr. iz borbe v

Tisju pri Litiji, kjer so se borci II. grupe odredov prvič spopadli z Nemci. Na razstavi vidimo tudi uniformo heroja Staneta Rozmana, njegovo orožje in odlikovanja, ki jih je nosil na dan svoje smrti. Razen slik komandanta Staneta so razstavljene tudi slike borcev II. grupe odredov in narodnih herojev. Preproste obiskovalce razstave zanimajo predvsem partizanske propustnice znanih partizanov iz Zasavja, čoln, s katerim so se partizani prevzeli čez Ljubljano, ilegalna literatura, ki je po Zasavju širila uporniško misel, itd.

Razstava II. grupe odredov je v učilnicah litijske gimnazije.

V zadnjih dneh po svetu

NOVA DRZNA PROVOKACIJA Vatikana

V uradnem vatičanskem glasilu »Osservatore Romano« je bila objavljena vest, da bo 12. januarja 1953 Pij XII. med drugimi imenoval za kardinala tudi dr. Alojzija Stepinca. Mod jugoslovanski narodi je zaradi tega izjavila koraka Vatikana zavladalo veliko ogorčenje. Ugladni javni in kulturni delavci ugotavljajo v svojih izjavah, da je imenovanje bivšega ustaškega nadškofa, najimennejšega sodelavca krvnika Pavela in čimeneža krivca za versko fanatični množični pokol pravoslavnega življa, ne le provokacija, temveč groba žalitev vsega našega ljudstva, ki se je borilo proti sovražniku, s katerim je Stepinac sodeloval. S tem korakom je Vatikan dokazal, da si ne le želi normalnih odnosov z Jugoslavijo, temveč da jih hoče še zaostri. V splošnem se sodi, da bo ta najnovejša akcija Vatikana prinesla katoliški cerkvi le škodo, kajti Stepinac ne živi med jugoslovanskimi, temveč med jugoslovanskimi ljudstvi, ki so se borili proti sovražniku, s katerim je Stepinac sodeloval. S tem korakom je Vatikan dokazal, da si ne le želi normalnih odnosov z Jugoslavijo, temveč da jih hoče še zaostri. V splošnem se sodi, da bo ta najnovejša akcija Vatikana prinesla katoliški cerkvi le škodo, kajti Stepinac ne živi med jugoslovanskimi, temveč med jugoslovanskimi ljudstvi, ki so se borili proti sovražniku, s katerim je Stepinac sodeloval.

Pod naslovom »Kardinalski klubok — nagrada za zločine« je »Politika« objavila izjave uglednih kulturnih in javnih delavcev, v katerih so poudarila, da zgodovina Stepinca ne bo nikoli opravičila njegovega zločina, saj Stepinac ne živi med jugoslovanskimi, temveč med jugoslovanskimi ljudstvi, ki so se borili proti sovražniku, s katerim je Stepinac sodeloval. S tem korakom je Vatikan dokazal, da si ne le želi normalnih odnosov z Jugoslavijo, temveč da jih hoče še zaostri. V splošnem se sodi, da bo ta najnovejša akcija Vatikana prinesla katoliški cerkvi le škodo, kajti Stepinac ne živi med jugoslovanskimi, temveč med jugoslovanskimi ljudstvi, ki so se borili proti sovražniku, s katerim je Stepinac sodeloval.

ZASEDANJE

GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Vsa pozornost na zasedanju Generalne skupščine OZN je bila tudi zadnje dni usmerjena na korejsko vprašanje; predvsem se razpravljalo o indijski resoluciji za rešitev korejskega spora. Na glasovanju je bila indijska resolucija sprejeta z 52 proti 5 glasovom sovjetskega bloka. Debatna po tem vprašanju je pokazala, da je ostala Sovjetska zveza s svojimi sateliti osamljena v svojih napadih na indijsko resolucijo in doživela onega najbolj resnih političnih porazov v OZN.

Razni komiteji OZN stalno zasedajo ter obravnavajo vprašanja dnevnega reda, zlasti o Tunisu, položaju Indijcev v Južni Afriki, o pogajanjih med Indijo, Pakistanom in Južno Afriko, palestinsko vprašanje itd. Po vseh bo splošni komitej pozval Generalno skupščino, naj zaključi zasedanje 20. decembra, delo pa naj bi nadaljevala sredi februarja 1953.

EISENHOWER OBISKAL KOREJO

General Eisenhower se je vrnil s tridnevne obiske na Koreji in korejskega bojišča, kjer je pregledal nekatere ameriške letalske in pomorske sile in enote britanske skupnosti narodov. Pred odhodom s Koreje je Eisenhower izjavil, da ne verjame, da se bo korejska vojna razširila, vendar sodi, da bo treba povzročiti ameriško pomoč Koreji. — Boji so ostali zlasti na osrednjem delu korejskega bojišča, kjer se v osrčju zimi borijo za strateško položaja. Letalstvo Združenih držav je bombardiralo razne cilje v Severni Koreji, zlasti močan pa je bil napad veletrdnjav z oporišča Okinava na vojaško cilje blizu reke Jalu.

NOVA USTAVA V EGIPTU

Egiptovska vlada namerava ustanoviti odbor strokovnjakov, ki bo pripravil osnutek nove ustave. Po odstopu kralja Faruka je novi režim generala Nagiba vedno mislil na novo ustavo, vendar je moral pred urediti važnejša vprašanja, kakor n. pr. agrarno reformo in členjenje uprave.

CIKLON NA CEYLONU

Na Ceylonu je v preteklem tednu divjal silovit ciklon, ki je uničil skoraj vse pridelek ter povzročil smrti 25 ljudi. Uničeno so številna ribiške hiše in stotine ribiških čolnov. Pri zadetih področjih izgleda, kot da bi bilo bombardirano.

Staršem so pripravile veselje

15. septembra letošnjega leta je v Trbovljah pričela s poukom novoustanovljena enoletna gospodinska šola. Kako potrebna je bila ta ustanova za delavske Trbovlje, priča najzgovorneje to, da šola ni mogla sprejeti vseh deklet, ki so se vpisala, ter so morala mnoga ostati doma in počakati na drugo leto.

V četrtek, 27. novembra, pa so priredile učence te šole prijeten družabni večer, na katerega so povabile starše, zastopnike oblasti, ZK in množičnih organizacij. Mladinke so se na ta dan z vso verno pripravile. Uprava šole je izkoristila to ugodno priložnost, da ob njej poveže dom, oblast, množične organizacije in šolo, ker le v skupnem delu je zagotovljen uspeh.

Ob tej priložnosti so tudi lepo proslavili 29. november, Dan republike. Zbrane goste je pozdravila upraviteljica šole, podčrta važnost družabnega večera ter poudarila pomen 29. novembra. Zastopnica mladinske organizacije se je v imenu mladink zahvalila zbranim predstavnikom oblasti za ustanovitev gospodinske šole, ki nudi dekletom potrebno strokovno, teoretično in ideološko znanje. V prvem delu družabnega večera so mladinke pokazale svoje strokovno znanje s tem, da so zbranim gostom pripravile večerjo — banket. Prav prisrčno je med banketom izvenela zdravica, izrečena FLRJ, JLA in maršalu Titu. Po večerji je zbrane goste nagovoril predsednik mestne občine Trbovlje, tov. Alojz Borštnar, poudaril važnost 29. novembra za vse delovno ljudstvo Jugoslavije ter izrazil svoje zadovoljstvo nad prijetnim presenečenjem, ki so ga pripravile mladinke gospodinske šole staršem ter predstavnikom oblasti. Objubil je, da bo enoletna šola, ki je bila letos ustanovljena, uživala tudi v bodoče vso

Spomeniki padlim borcem in žrtvam v NOV so čast in ponos delovnega ljudstva Jugoslavije

Širom po naši domovini se mogočno dvigajo spomeniki v čast in spomin našim najboljšim sinovom in hčeram, ki so žrtvovali svoje življenje za svobodo delovnega človeka Jugoslavije. Ni koščka zemlje v naši državi, kjer ne bi bila prelita kri naših najdražjih v tej pravični borbi — rezultat tega boja pa je današnja družbena stvarnost, graditev socializma in z njo boljše življenje delovnih ljudi.

Dolžnost naša je, da pridobitve naše NOV utrjujemo in jih širimo, da se zanje borimo, ker to zahteva čast vseh naših sinov in hčera, ki so darovali življenje za našo svobodo.

Birokratski aparat IB in SZ je hotel oblatiti in zmanjšati pomen narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije. Lahko trdimo, da ni primere v zgodovini malih in velikih narodov, da bi se celotno ljudstvo uprlo, zmagovalo in prevzelo oblast od izkoriščevalskega razreda v svoje roke, kot se je to zgodilo pri nas.

Zasluga za vse to gre našemu najboljšim sinovom, našemu maršalu Titu in njegovim sodelavcem, prav tako pa našemu delavskemu razredu. Zato nas v bodoče nobeno natočevanje in nobeno blatenje, pa najsi pride od katere koli strani, ne bo omajalo v pravičnosti naše svete borbe proti izdajalcem delavskega razreda, deželam IB in SZ.

Tudi spomenik padlim borcem v Hrastniku, na katerem je vklesano 280 imen žrtev fašizma, naj nam bo simbol in zgled, kako se je treba boriti in zmagati. Po potih teh borcev in žrtev in z vztrajno gradnjo socializma se bomo najlepše oddolžili njim, ki so dali življenje za našo svobodo. Vsem pa, ki hočejo rušiti ugled NOV in oblatiti naše pridobitve, naj bo v opomin spomenik ne samo padlim borcem v Hrastniku, marveč spomeniki borcem širom po Jugoslaviji, ki so svetel zgled junških narodov Jugoslavije in so dokazali vsemu svetu, kako se je treba boriti za svobodo.

Brun Franci

podpomo in razumevanje od Mestnega ljudskega odbora v Trbovljah.

Tov. Herman Pečnik, inšpektor pri Svetu za prosveto in kulturo pri OLO Trbovlje, je pa izrazil svoje zadovoljstvo nad delom gospodinske šole; poudaril je, da bo šola zasledovala cilje v duhu kongresa AFZ, da se pouk v primeru potrebe podaljša, da dobe učence potrebno kvalifikacijo, da se bodo mogle poklicno uveljaviti kot gospodinje.

Predsednica okrajnega odbora AFZ, tov. Nada Naradova, je pozdravila starše ter izrazila zadovoljstvo nad uspehom, ki so ga dosegle njihove hčerke pri delu v šoli.

Po večerji se je razvil prav prisrčen roditeljski sestanek, kjer je upraviteljica šole seznanila starše z uspehi v šoli. Do sedaj so bile učence ocenjene samo iz teoretičnih predmetov, kjer je bilo med vsemi le 12 negativnih ocen, kar je zelo malo. Pouk na šoli traja od 7. ure zjutraj do 17. ure. Pet ur odpade na teorijo, pet pa na praktično usposabljanje v kuhinji, šivalnici in pralnici. Upraviteljica šole je podčrta važnost medsebojnega sodelovanja med šolo in domom; naglasila je: »Mi bomo podprli vas, upoštevali vas, vas pa prosimo, da nas podprete pri naši vzgoji.«

V drugem delu programa je nastopil pevski zbor gospodinske šole ter zapel tri pesmi. Nato so dekleta plesala jugoslovanska kola, nazadnje pa uprizorile enodejanko »Mladi borci«. Sekretar okrajnega komiteja LMS v Trbovljah, tov. Kukovca, je nazadnje nagovoril mladinke; čestital jim je k uspehu prireditve proslave Dneva republike in jih pozval, naj še nadalje pridno delajo, se strokovno in ideološko vzgajajo, da bodo zavedne mladinke socialistične Jugoslavije. Proletarske Trbovlje bodo lahko ponosne na svoj ženski naraščaj.

Da so mladinke mogle izvesti program, so morale priti že ob 6. uri zjutraj v šolo, kjer so imele vaje, ali pa so študirale Titov govor na VI. kongresu ZKJ v Zagrebu.

Učence gospodinske šole so upravičeno do otroških doklad, morajo pa plačevati 150 din mesečnine v šoli, kar se porabi za prehrano, medtem ko se drugi izdatki krijejo iz proračuna OLO Trbovlje.

Ob koncu programa so se starši zahvalili predavateljskemu zboru za skrb in trud za njihove učence, zastopnikom oblasti pa za ustanovitev šole.

JOZE ZUPANČIČ

Mi se bomo še vrnili

Do teme so Nemci dospeli v obe dolini, tako Jablaniško in dolino Reke, kjer se začelja pot proti Tisji, in tudi v Kostreznico dolino.

Poveljstvo II. Stajarskega bataljona je tedaj spoznalo, da nima več pomena braniti Tisja. Zato je bil sklenjen povratek bataljona na Dolenjsko stran.

Partizanski bataljon se je nato spretno umaknil nemškimi zasedam, ki so se tedaj že utaborile okrog Liberge. Komandant Stane je vodil bataljon po robu do Selevca in Rodnega vrha za Železnikovo domačijo in proti Jelši.

Medtem ko je odšla izvidnica do Bučarjevih na Jelši, se je glavnina začela na Golem hribu med posestnikom Fortunu (po domače Železnikom) in Berčinovimi na Jelši.

Fantje na Jelši so jim tedaj prinesli še nekaj municije in mitraljez z dva tisoč patrni.

Da bi se bataljon na poti izognil nemškemu pastem, sta odšla z njim tudi dva domačina, dobra poznavalca terena: Jesenškov Albin in Bučarjev Jože, in ga povedla po zasedeni dolini.

Z Golega hriba so krenili ob pol desetih zvečer. Pod Rodnim vrhom so se spustili na Kranjševce, kjer so prečkali cesto Kostreznica—Liberge ter odšli proti Lupinici, nedaleč od Pilpohove hiše (mimo Sirkovih). V dolini so se bile nemške straže in zasede, pa so se izvilni mimo teh ovir.

Ce bi Nemci napadli, je odredil komandant Stane štiri mitraljeze in nekaj

NEKAJ PRIPOMB K PROSLAVI DNEVA REPUBLIKE V ZIDANEM MOSTU

Dan republike je prebivalstvo občine Radeče slovesno praznovalo v novi dvorani Sindikalnega (prej Zadržnega) doma, v Zidanem mostu, ki so jo z velikimi napori in poštvalnostjo dogotovili delovni kolektivni železničarjev ob izdatni pomoči mestne občine Radeče in še nekaterih drugih kolektivov. Proslava državnega praznika je bila letošnje leto zaradi otvoritve nove dvorane v Zidanem mostu za območje cele radeške občine centralno — če tako rečemo: v tej novi dvorani. Na tej slovesnosti so sodelovali tako Zidano-mostčani kot Radečani, kar je popolnoma pravilno in v redu. Poleg tega je bilo na proslavo povabljen nekaj gostov, med njimi tudi zastopniki Republiškega odbora sindikalnih železničarjev. Zasilni oder v dvorani je postavilo Sindikalno gledališče iz Radeč s pomočjo železničarjev. Proslava sama je bila programsko in umetniško na ustreznosti višini, po proslavi pa se je razvila prišrna domača zabava. Udeležilo so jo rekordno število ljudi, kar dokazuje njihovo zvesto, da znajo ceniti velike pridobitve narodnoosvobodilne vojne.

Do to bi bilo vse v redu. Namen tega članka ni, da bi obravnaval potek in program proslave, pač pa bi rad obrnil nekaj stvari, ki so se dogodile in ki nadaljnjemu razvoju in tako lepo zamišljenemu in začetemu kulturnemu delu v Zidanem mostu lahko močno škodujejo.

Resnica je, da je dvorana, ki je bila v Zidanem mostu zelo potrebna, namenjena v prvi vrsti kulturi in prosveti in šole potem zabavi. Prav tako pa je tudi res, da so dvorano usposobili v glavnem železničarji in da ima pri tem neizpodbitno največji zaslug šol postaje, tov. Gabrovšek, ki je videl potrebo po kulturnem središču v Zidanem mostu in vložil vse svoje moči v to, da se dvorana usposobi in skoneč do letošnjega 29. novembra, Dneva republike, pripravi sem in z menoj vred so prepričani vsi, ki so bili priča, kako se je dvorana gradila — tudi tisti, zaradi katerih ta članek pišem — da bi brez njegovega poštvalnega dela bili danes še najbrž tam kot pred pol leta, ali pa vsaj ne mnogo dalje.

Nobenega dvoma ni, da sta dvorana in dom, v katerem se nahaja, sindikalna in torej namenjena kulturi in prosveti vsega delovnega ljudstva. Proč, ko je vsa stavba v miru počivala, se zanj nihče ni zmenil, dokler niso sindikati v Zidanem domu prevzeli obvezo, da bodo dom dogradili, da bo služil svojem namenu. Toda čim bolj se je delo v dvorani bližalo koncu, temveč glasov se je pojavljalo, kdo bo potem imel v dvorani veselice in prireditve — ta silvestrovanje, drugi spet pustno veselico itd. Same veselice! Kaj so sindikati zato toliko žrtvovali? Mar ne zato, da ljudstvu nudijo duševnega razvedrila in potrebne socialistične vzgoje? Nihče pa se še ni oglašil, da bi v dvorani prirejal predavanja, igre, da bi v njej vzgajal mladino ali kaj podobnega. In končno: veselice lahko prirejejo tudi sindi-

kati! S tem pa seveda ne odrekam drugim organizacijam uporabo dvorane in doma, saj je vendar namenjena ljudstvu in je lasti vsega ljudstva. Poudariti hočem samo, naj dvorana služi v prvi vrsti namenu, ki mu je posvečena.

Ko pa je bila dvorana skonečana, se je naenkrat pojavilo mnogo »zgodovinarjev« in raznih funkcionarjev, tako da tisti, ki so dvorano gradili in dovršili, niso prišli več do besede in skoraj ne do vstopa — predvsem tov. Gabrovšek. Na vsak način bi šla po zaslugah, ki jih ima, njemu prva beseda in otvoritev tega važnega kulturnega središča, za katerega je mnogo žrtvoval. Toda mimo njega in preko njega so povzeli besedo drugi in ga enostavno potisnili vstran, kot da ni več potreben; saj je dvorana že zagotovljena — hajdi — sedaj bomo pa že sami naprej komandirali in urejali, tako da je Inicijativni odbor kratkoročno kapituliral. Za poštvalno delo vsekakor lepa zahvala!

Ce povabijo gosta v hišo, mu tudi odkaze prostor, kamor bo sedel, in ga ne boš pustil stati za vrati. Tako je vedno bilo in bo; kakor to velja za posameznega kulturnega človeka, velja tudi za vse organizacije in prireditve. To ni nikak »birokratičen« in niti kak »privilegiran« ampak čisto osnovna oblika spodobnega vedenja, kar ve vsak pameten človek. Povedo razen v Zidanem mostu! Tako je bilo in je škoda o tem kaj več govoriti.

Poglavitna stvar, ki na nadaljnji razvoj kulturnega življenja lahko najbolj kvarno vpliva, je pogrešni, napačni lokalni patriotizem nekaterih najvidnejših in vodilnih funkcionarjev v Zidanem mostu, ki so po klasični, da bi se proti podobnim pojavom borili, ki na jih sami propagirajo in oživljajo. Po novi razdelitvi osnovnih upravnih enot je bil Zidani most priključen občini Radeče, ki z njo sestavlja tudi naravno oblogo. In kakor sem spredaj trdil, da bi brez tov. Gabrovška najbrž ne bili dogotovili dvorane, tako sedaj trdim, da bi brez podpore mestne občine Radeče prav gotovo ne, in vendar je celo to nekaterim v splošno, ker je ta pomoč iz Radeč. Kakor bi to ne bilo eno in isto in kot bi to ne bilo eno ljudstvo! In tudi radeški kulturniki, ki so prišli s svojim programom na pomoč, in oder, ki ga je postavilo radeško gledališče — vse je zanič, ker je iz Radeč, in bi sami tudi lahko naredili — potem ko je bilo že storjeno.

To so tipični pojavi napačnega lokalnega patriotizma in ravno tisti, ki so poklekali, da jih zatirajo jih kot že rečeno — podpluhajo. In te stvari so lahko nadaljnjemu razvoju zelo škodljive, zato naj vsi, ki jim je pri srcu napredek našega ljudstva, ki iskreno grade in pomagajo graditi socializem in lepo bodočnost svojega naroda in dvigniti njegovo kulturno raven, te stvari dobro premislijo in preudarijo, kaj je prav in pravilno in kaj ni, kaj je skupnosti in in ne njim samim — koristno. V. M.

V nedeljo, 14. decembra t. l. bo v dvorani OLO Trbovlje

OKRAJNA MLADINSKA KONFERENCA

Pričetek konference ob 8. uri zjutraj. Poleg delegatov mladincev vabljani tudi ostali!

borcev, ki so postavili v dolini obrambo. To zavarovanje je bilo zelo umestno, vendar ni prišlo do veljave, ker so pot nadaljevali brez vsakega srečanja z Nemci. Glavnina je medtem napredovala dalje mimo Pilarjevih stop, nakar je prekoračila tudi Kostrezniki potok, za tem pa se začela dvigati po skritem kolozovu v Jagodnik, kjer si je privoščila kratek odih.

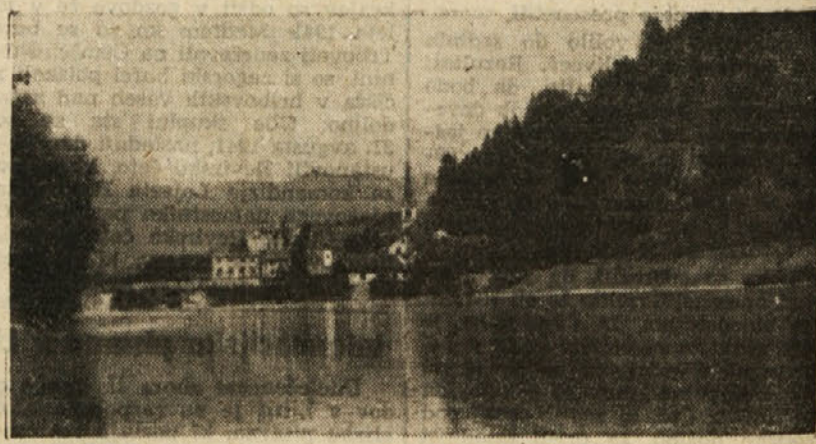
Z Jagodnika so borci uzrli žalostno sliko: požar na Tisji, zažgali so ga Nemci...

Po četrtturnem odmoru so nadaljevali pot mimo domačije Jurija Nogra-

ška na Jagodniku in pri Zurmanu, zadnji hiši na Vratih, prestopili nemško-italijansko mejo, ne da bi kje srečali nemško ali italijansko stražo. Le-te so se umaknile z meje, drž ko so čule streljanje na Tisji.

Ko so bili na italijanskem ozemlju, se je komandant Stane poslovil od obeh spremljevalcev z Jelše in jima segel v roke.

»Mi se bomo še vrnili!« jima je dejal, le pridno zbirajte orožje in municijo. Takrat bomo tega še več potrebovali, saj nas bo čedalje več.

Mesto Litija, kjer bo v nedeljo, 14. t. m., Zbor II. grupe odredov

Spomini na prve dni upora

Sedel je pred nama in iznenada se mi je zadel ta stari borec z mehkimimi očmi in plemenitim obrazom, iz katerega sije tisoč notranjih luči, kakor deček, bled, resen deček, ki ni doživel drugega, kar pač more doživljati deček med šolo in domačim dvoriščem. Toda to ni bil samo videz, videz, ki ga je morda ustvarila zavešana dnevna svetloba, ki je razrahljala ostre poteze na njegovem obrazu in to, da je, droben in koščan, sedel nekoliko sključen na svojem stolu.

»Težko se človek vsega spominja,« je dejal mehko in si ovlažil ustnice, »kadar pa sediš v družbi starih borcev in ti pove ta to, oni drugo, se kaj hitro spomniš na vse dogodke. Tako pa, kar naenkrat...«

»Pa mi povejte vsaj en svoj doživljaj, ki se vam je najbolj vtisnil v spomin.«

Nasmehnil se je in po tem nasmehu sem uganil, da noče in ne bo govoril o sebi, čeprav sem prav to želel, ker so drugi veliko pripovedovali o njem.

»Torej 1941. leta sem bil aktivist v Polju,« je dejal s pretrganim dihom in gledal v zgornji kot, ki ga je obračal v levici. »Med ljudmi sem agitiral za odhod v partizane. Toda ta naloga mi ni uganjala, kajti vsakdo se je lahko obregnil vame, češ: Hej, kaj pa ti? Zakaj pa

ti ne greš? Zato sem kratko in malo zbral tiste, ki bi radi odšli v gozdove, in z njimi odšel v partizane. Na Lipoglavu je imel Stajarski odred svoje taborišče. Drugo jutro, zarana po prihodu, sem zagledal Staneta-Franca Romana, ki je hodil od enega do drugega novince in jih spraševal, kako se počutijo. Ko pa je prišel do mene (takrat sem imel sedemnajst let), se je začudil: — Od kod pa ti? — Povedal sem mu, kako in kaj. Stane se je zasmehal in mi dejal, da sem falot. Napadali smo vlake, dokler ni bila Stajarska grupa poslana v Litijo. Prav zdaj se dobro spominjam tistega pohoda s Police na Javorje. To je bila 1942. leta in nas je bilo okrog pet sto borcev. Šli smo, kakor vedno, z največjo previdnostjo. Toda skrita gestapovka nas je vse prešla in naše število sporočila Nemcem. Vendar smo tudi mi imeli srečo, če temu lahko rečemo tako. Naša izvidnica je vjela dva Švaba, ki sta nam natančno popisala gibanje, število in razpored nemškega moštva. Pozno ponoči smo prispeli do Save, blizu Jevnice. Na drugi strani je bil zasidran brod. Stirinajst plavalcev je splavalo na drugi breg, odvezalo brod in ga pripeljalo na našo stran. Prepluli smo Savo in drugo jutro smo imeli priložnost videti nemške kamione in municijske voze, ki so drveli po državni

cesti. Nemci so nas opazili in obkolili. Pred nami je bila sama čistina, obkroženi pa so nas gozdovi, hribi in planote. Razporedili smo se v obliki poklice na parobku gozda in čakali Nemce. To je bil naš prvi ognjeni krst. Prva nemška kolona je prišla naravnost pred naše čevi. Zdi se mi, da so mislili, da nas

bodo s svojo do zob oboroženo pojavo preplašili. Ali pa so bili tako topi in nesmiselni v svojem nadutem početju. Šli so kakor na sprehodu, z brzostrelkami obešenimi okoli vratu in samih srajcah, z zavihanimi rokavi. Spredej je hodil oficir in razboto sem videl, da je imel v ustih zobotobec, ki ga je malomarno premikal z desnega v levi kot ustnic. Prihajali so bliže in bliže. Bilo je ukazano, da jih pustimo čisto blizu. In smo jih. Vsak je imel prst na petelinu, vse oči so merile v kolono. Se sekunda in spustili smo rafal. In ko smo pogledali, smo videli le negibno kopico trupel...

»Hočete cigareto?«

»Nismo dolgo čakali,« je rekel in puhal oblak dima, skozi katerega so se zaiskrile njegove oči kakor dvoje zvezdic, »ko se je na obzorju pokazala nova kolona. Prav tako kot prejšnja skupina se je tudi ta počasi namerila proti nam in tudi ta kolona je končala kot prva. Sele sedaj se je začela prava borba. Od nekdaj so pridrževali tanki, trombloni so začeli na nas sipati svoj ogenj. Začelo se je najbolj peklensko obstreljevanje, kar jih spominim. V divjem hrušču eksplozij tankov in kanoz smo iskali varnejši zaklon. Le mitraljezec Tiger je držal na svojem mestu in iz varnega zaklona škropil po nemškem položaju, obračaje svoj mitraljez kot pahljačo, enkrat na levo, drugič na desno. Nabijali smo kot nori. Ranjenci so ječali. Nemci so napredovali...«

tali v sklenjeni vrsti, legli, ko je užgal Tiger po njih, in spet vstali, kar je bilo živih. Ukazan je bil umik globlje v gozd. Toda ko smo se obrnili, je bilo vse svetlo okoli nas kakor podnevi: gozd je gorel in gost dim se je valil pod nebo. Morali smo nazaj na položaje. Posrečilo se nam je za nekaj časa odbiti napad. Toda v gozd nismo mogli. Plameni so zajeli ves gozd. Razžarjena drevesa so padala v ogenj, črn dim je zastrl položaje. Borci so skakali čez gorečo goščavo, toda že naslednji hip je bil ogenj za njimi. Med nami in Nemci je zrasla gosta dimnata zavesa, skozi katero so tulile mine, trombloni in tankovske granate. In tedaj se je zgodilo najhujše: nad nami so zabrcnala letala. Prve bombe so padle, avioni so se nizko spustili nad nas in mitraljirali naše položaje. Takrat je Tiger skočil izza zaklona na malo vzpetino, postavil mitraljez na rame svojemu pomočniku, in tisti hip, ko je letalo pikiralo na nas, je spustil rafal. Letalo je bilo zadeto in med pokom in hruščem je ginilo v dolgem padcu za hribi; kakor cumja z neba je padlo na travnik in zgorelo.

To nam je vrnilo pogum. Znova smo jurili in uspeji; pretolčki smo se iz gorečega območja in prebili obroč nemške pehote. Mrtvim Švabom pred našo zasedo pa smo še pobrali načrte. Naših je padlo dvanajst, Nemcev pa dve sto petdeset, z ranjenci približno pet sto. To je bil tedaj velkanski uspeh naš.

Naši čitatelji pišejo

Občni zbor kulturnoumetniškega društva na Dolu

Na predvečer Dneva republike je bil na Dolu pri Hrastniku občni zbor KUD "Ljudski Pust", ki ga je vse tisto dolansko ljudstvo, ki kakor koli diha s prosveto in njenim delovanjem ter napredovanjem, nestrpno pričakovalo, predvsem zaradi tega, ker si je želelo jasnosti, kaj je s celoletnim mrtvilo in kaj z ženskim pevskim zborom, o katerem so govorili, da je sirota brez očeta in matere in brezdomec do pred enim mesecem, ko mu je živahno gasilsko društvo menda iz usmiljenja pred nastopajočo zimo nudilo skromno streho v vedno se razširjajočem Društvenem domu.

Občni zbor je potekal sprva v neprijetnem vzdušju, ki ga je ustvarilo uganjanje, ali je ženski pevski zbor odsek KUD ali samostojno društvo, ali pa je del gasilskega. To je trajalo vse dotlej, dokler se po treh urah besedah tovarišev Lada Bevc in Antona Kukovca iz Trbovelj nista unesla oba tabora in se pogovorila ter zedinila v hotenju in volji po res skupnem sodelovanju. Ko je bila ta neprijetna točka dnevnega reda uspešno končana, so prešli k volitvam.

V novi odbor so izvolili tudi nekaj tovarišic iz ženskega pevškega zbora, kar daje zagotovilo, da bodo njegove težnje uspešno zastopane. V odbor so izvolili še nekatere druge kulturno dejstvovalce se ljudi. Oba zastopnika ljudske prosvete okraja Trbovlje sta v znak sprave med društvom in pevskimi oblikami vsestransko pomoč, da bodo pevci dobili svoj lasten klavir.

Društvena knjižnica, za katero društvo ves čas ni imelo razumevanja, je zbirala s komaj 400 knjigami, dasi je je knjižničar zelo prizadeval, da bi odbor nakazal kak znesek za nakup knjig, zlasti tedaj, ko so bile knjige še cenejše. Nje se je usmiliła šola in ji dala na razpolago šolarsko jedilnico, zainteresirali so pa tudi občinski ljudski

odbor, da je vnesel v proračunu za prihodnje leto za to knjižnico 60.000 dinarjev. Ko je zastopnik ljudske prosvete okraja Trbovlje opazil tako postržovalnost občine za knjižnico, je tudi v imenu okraja obljubil zanjo darilo 5000 din.

Pereča točka mladega društva je poleg ugotovitve, da ni znalo pritegniti mladine v svoje odseke, tudi to, da nima svojih prostorov, ali drugače povedano — dvorane. Edina dvorana je last KZ, kjer pa je tudi kino. In to dvorano in kino sta vzela v misel oba odposlanca iz Trbovelj, ko sta predlagala, naj se bodoči odbor resno zaveže, da prevzame ob zadruge dvorano, kajti dvorana kot kino gotovo bolj spada na prosvetnemu društvu kot h KZ. Če bo novi odbor na svojem mestu, mu to ne bo težko doseči, kakor tudi ne preskrbeti potrebne materialne vire in delovno silo za prostovoljno delo.

Občni zbor se je končal z navdušenim odobravanjem postavljenih sklepov, ki so prvi korak h kulturni rasti delavskega Dola. Z obrazov vseh udeležencev je sijala odločna volja za požrtvovalno delo, čigar posledica bo pritegnitev mladine — bilo v pevski zbor, bilo v dramski ali pa porajajoči se lutkovni odsek. Društveno življenje se bo v pravem pomenu besede poživilo. Izgleda, da bo članstvo pripravljeno glasovati za vključitev v delavsko prosvetno društvo "Svoboda", saj je socialna struktura Dola docela delavska. Pač pa morajo biti zadani sklepi prej uresničeni, kajti šele s tem bi društvo pokazalo, da je vredno biti član "Svobode".

Pripominimo še, da je ženski pevski zbor z Dolu pri Hrastniku sodeloval tudi pri zaključnem dnevu Tedna kulture v Hrastniku, kar v našem poročilu v prejšnji številki po pomoti nismo navedli.

Volitve v zbore proizvajalcev smo zaključili

28. novembra smo zaključili volitve za okrajni zbor proizvajalcev, v katerega je bilo v okraju Trbovlje izvoljeno 36 odbornikov.

Delavski svet rudnika Trbovlje-Hrastnik je na svojem zasedanju izvolil 5 odbornikov, kjer je bilo od 60 izvoljenih članov delavskega sveta navzočih 44. V strojni tovarni "Miha Marinko" so ob prisotnosti 83% članov delavskega sveta izvolili 1 odbornika, prav tako je delavski svet cementarne ob navzočnosti 25 članov izvolil v okrajni zbor proizvajalcev tov. inž. Alfreda Petriča.

Steklarna v Hrastniku je izvolila dva odbornika in sicer tov. Birso ter tov. Danijelo Vozel.

Šesta volilna enota je združevala več podjetij in sicer: Papirnico v Radečah, Kemično tovarno v Hrastniku, Industrijo

gradb. materiala v Zidanem mostu ter Elek-trarno v Trbovljah; tukaj so ob 100% udeležbi izvoljenih delegatov izvolili 1 odbor-nika.

V sedmi volilni enoti, ki je bila sestavljena iz 63 delegatov raznih ostalih podjetij okraja Trbovlje, sta bila izvoljena 2 odbor-nika ob 68% udeležbi delegatov.

Osma volilna enota je zajemala trgovsko in gostinstvo stroko; od 70 delegatov je bilo navzočih samo 59, ki so izvolili za odbor-nika tov. Franca Rozina.

Deveto volilno enoto so sestavljali dele-gati združnega kmetijstva, ki so ob navzočnosti 86% delegatov izvolili 1 odbornika.

Deseto volilno enoto so sestavljali dele-gati kmetijstva in eplovnih KZ, kjer so ob prisotnosti 30 delegatov izvolili 1 odbornika in sicer tov. Jožeta Slaha.

Tudi obrtna zbornica je izvolila v okraj-ni zbor proizvajalcev svojega zastopnika in sicer tov. Jožeta Turka iz Zagorja. Od 144 delegatov pa je bilo pri volitvah navzočih samo 79.

Ob nezadostni aktivnosti posameznih de-lovnih kolektivov, so tem volitvam pove-žale premajhno pažnjo tudi osnovne sin-dikalne organizacije, akoravno so te volitve le spet nov izraz utrjevanja in poglobljanja naše demokracije. Naloga, ki bodo stale pred temi organi, ne bodo majhne, saj bodo kot zastopniki naših podjetij odgovorni za poli-tično, gospodarsko in kulturno dejavnost na-šega okraja.

D. K.

POPRAVEK

V 48. številki našega lista smo ob-javili na četrti strani "Tako je treba delati". Po neki tehnični pomoti pa je v tem sestavku izostal podnaslov članka »Plodno delo delavskega prosvet-nega društva 'Svoboda' v Lokah-Kisovcu«, zaradi česar si številni naši bralci niso bili na jasnem, o katerem društvu je v tem članku govorila. To neljubu pomoto s prednjim pojasniliom poprav-ljamo. — Uredništvo.

Zlat jubilej hrastniškega obrtnika

Pred več kot petdesetimi leti v Hrastniku nismo imeli stalnega brivca. Takrat so podjetni delavci, rudarji in steklarji strigili svoje tovariše in njihove otroke — dečke. Takrat tudi še ni bilo ne duha ne sluha o kakšnih žen-skih "bubi frizurah".

8. decembra leta 1902 je pa odprl v Hrastniku prvo brivsko delavnico v Guerrerovi hiši, nasproti današnje osnov-ne šole, brivec Josip Raker, ki oprave-ja obrt še danes kljub 74-letni starosti.

Mojster Raker je rojen Ljubljancin; oče mu je bil mali obrtnik-čevljar. Iz-učil se je za brivca v Ljubljani. Po-takratnem običaju so se šli mladi po-močniki urit v svoji stroki po svetu. Tako je tudi mladi Josip Raker služil kot brivski pomočnik v Trzinu, Kam-niku, Mariboru, Grazu in Radečah. V zadnjem kraju je postal leta 1900 sa-mostojen obrtnik. Na povabilo Hrast-ničanov je pa, kakor je že rečeno, pred 50 leti odprl prvo brivnico v Hrastniku.

Tako je mojster Raker najstarejši bri-vec in tudi najstarejši obrtnik v Hrast-niku, če ne v trboveljskem okraju.

Mladi brivec Raker se pa ni brigal le za svojo obrt, temveč se je udele-ževal tudi na narodno-kulturnem področju med našimi delavci. Bil je pred prvo vojno v od tujcev ponem-čenem Hrastniku zaveden član Narodne čistilnice, Sokola in narodnoobramb-nega Ciril-Metodovega društva. Kot čistilničar je vodil tamburaški in citra-rijski zbor. Učil pa je poleg tega še slo-venske tamburaše v Delavskem domu in mlade steklarje-tamburaše (glej sliko). Ko so prišli leta 1918 po zlomu avstro-ogrske monarhije v Hrastnik prvi srbski vojak, je Rakerjev čital-niški tamburaški zbor pozdravil brate Srbe na pozdravem večeru v Roševi gostilni s srbsko himno.

Mojster Raker se je poročil leta 1913 z ženo Rezko iz znane zavedne Dolinškove gostilne. Danes skrbi kot ded za nepreskrbljenega vnuka in vnu-kinjo, ki sa ostala po osvoboditvi v Jugoslaviji brez staršev.

Njegova mlajša sestra, 64-letna slo-venska igralka Angela Raker, je še dan-es aktivna članica Slovenskega gle-dališča v Trstu; poznamo jo iz filma »Na svoji zemlji«.

Mojstru Rakerju želijo vsi Hrast-ničani in tudi mi ob njegovem zlatem jubileju še mnogo zdravih in zadovolj-nih let!

L. H.

Tamburaški zbor mladih steklarjev pred prvo svetovno vojno v Hrastniku. Kapelnik — brivski mojster Josip Raker iz Hrastnika

EARL BIGGERS: Skrivnost EME DURAND

"Potem je vsa stvar precej preprosta," je nadaljevala Morrow. "Grem takoj k polkov-niku, da ga vprašam."

Tedaj je Chan stegnil roko: "Oprostite! Zastavi vam bom vprašanje: ali boste zahtevali od slepca, da vam poka-že, kod in kam morate iti?"

"Ne razumem vas," je odgovorila Morrow. "Za kaj me sprašujete? Ali ni to eno in to isto?"

"Ne vem, da je bil polkovnik Beatem v Peshawarju v začetku maja 1912; do nočej pa mi ni bilo znano, da je sode-lik pri usodnem zletu. Pa tudi sedaj se mi ne zdi umestno, da bi ga o teh stvareh spraševali."

"Pa menda vendar ne sumite..." Nisem si se popolnoma na jasnem, toda mi se mi, da bi vse pokrili, če bi pol-kovniku dali vedeti, da so nam znane ne-katere stvari. Podobni bi bili človeku, ki se trudi, da bi upaval dete, hkrati pa da bi sploje, da se otrok dere in ne more za-spavati. Preden nadaljujem, mi dovolite, da se povrnem na nekatere dogodke iz pretek-losti."

"Pogovorimo se malo o tistih žametnih spatalih. Izgleda, da jih je storilec odnesel s seboj. Čemu? Kaj je z njimi storil? Lahko vidimo, da jih je odvzel, brez ko se mu ni nudila prva ugodna priložnost. Kadar se je Angliji kaj takega zgodilo, potem po-ključno po častnikih oblikuje nagrado tistemu, ki ni prinesel izgubljenih predmetov."

"Tudi je odlična zamisel," je dejal Chan. "Čudim se, da se nadzornik na to ni spo-mnil."

"Poljskal bom nadzornika po večerji in mu svetoval, naj to stori. Jaz ne poznam tega kraja in se v njem čutim kot zgublje-nec. Storitve mi to uslugu in večerjajte za mano; lahko se ova na dolgo in široko po-govorila o vsem, končno pa me boste lahko povedli do Fiameryjeve pisarne."

"Vase vabilo je zame zelo laskavo. Jaz bi silno rad zvedel za mnoge stvari vašega poklica, ki so mi še doslej ostale prikrite. In v vaši ljubeznivi družbi se bom prav go-tovo mnogočesa naučil."

"Hm... nekoliko pretiravate. Vsekakor pa držl, da bova lepo večerjala."

Potem se je obrnil h Kirku in gospodični Morrow: "Drago mi je, da sem se spoznal z vami. Gospodična Morrow, to je zame v življenju prva priložnost, da sodelujem v svojem po-klicnem delu s tako dražestno mlado da-mo... Prepričan sem, da se bova odlično razumela."

"Prej bi rekla, da se vami mora zdeti smešno, ker imate žensko za sodelavca." "Ne, nikakor. Pa zakaj takot? Nasprotno: Chan se je vrnil v salon, potem pa odšel z Duffom. Tudi gospodična Morrow je vzela plašč."

"Kam pa vi?" je vprašal Kirk. "Domov." "In boste večerjali sami?" "Nikakor me ne nadleguje! Danes vas ne morem povabiti na večerjo. Pripravlja-nje limonine torte zahteva preveč časa."

"Oh ne! Saj ne nadlegujem. Toda misel, da moram večerjati popolnoma sam v svoji villi, me ni nič ne vleče. Predlagam, da greva skupaj v kakšno svetlo in veselo restavracijo. Kjer kuharjem in strežajem zaupa-mo. Če ste tako dobri, kakor ste videli na po-gled, potem ne boste dovolili, da bi ve-čerjal sam."

"Toda na vsak način moram domov..." da se preoblečem." "Vi se šalite... saj ste lepi... kakor cvetoča breskev."

"Hm... od kod imate to primero? Saj ni važno. Torej greva skupaj?" "Če vam je tako prav."

Kirk je pozvonil in Parady je takoj pri-šel. "Hm... da, večerjal bom v mestu." je pojasnil mladenič.

"Dobro, gospod, toda... oprostite, da si držnem..." "Kaj?" "Gospod se morda izgovarja in mi noče po-vedati, da njima več zaupanja vame. Upal sem, da boste po..."

"Parady, ne govorite neumnosti! Saj do-bro veste, da dostikrat večerjam zunaj v mestu."

"Vem, gospod." Parady je odšel s pobitim obrazom. "Strašen človek! Sedaj me bo začel še mučiti s temi svojimi neumnostmi. Če mu hočem dokazati, da se vedno uživa moje za-upanje, bom moral kmalu prirediti veliko večerjo, na katero bom povabil vse, ki jih imam rad."

"Veliko večerjot?" "Reči hočem, da bom povabil svojo ba-bico, Charlieja Chana in še nekaj dobrih prijateljev iz kluba... Boste prišli tudi vi?" "Če bom odklonila, nikar ne mislite, da delam to zato, ker ne zaupam Paradyju."

Odšla sta iz hiše. Zunaj je bila gosta megla. Od časa do časa je pljusnil dež, pa spet prenehal. Kirk je poklical takal. Avto je zdrvel skozi poslovno središče mesta, ki je bilo ob tej uri pusto, na to se je obrnil proti Union Square, ki so ga razsvetljevale nekevrilne žarnice, kjer se je z mokrega asfalta odbijala bogata luč. Tramvajski zvonec se neprestano zvonil. Po pločnikih so hodili moški in ženske z dežniki. Vsele stanovalce San Franciscia dež ni motil.

Na majhnem, nizkem odru v restavraciji je več mladih plešalo plesalo po ritmu me-lodije, ki je bila tedaj v modi. Barry Kirk je bil dobro znan v tem gostišču; postrež-ljiv natakark ju je popeljal do mize, ki je bila na lepem prostoru, nato pa si zapisal več, kar sta naročila.

Priprave za NOVOLEETNO JELKO v okraju Trbovlje

Se nekaj tednov in spet bo Novo-letna jelka tu. Ob mislih na besedo Novoletna jelka se vzdramijo v tebi lepi spomini, s kakšnim otroškim ve-seljem smo skupno z našimi pionirji in cibibančki praznovali ta praznik pre-teklo leto.

Ko sem pred kratkim mimogrede prisluhnila živahnim razgovorom malih otrok, sem postala pozorna; iz njihovega govorjenja si čul vsevprek ne-strpno pričakovanje in uganjanje, kaj vse jim bodo mamica in očka ter mno-žične organizacije in društva pripravila za Novoletno jelko.

Res je, da je otroška radost tudi veselje nas odraslih; zato se po vseh centrih naših društev "Svoboda" v me-stu Trbovlje že sestavljajo pripravljalni odbori, ki pripravljajo kvalitetne kulturne programe, s katerimi hočejo naše malčke tudi letos kar najbolj razve-seliti. Vse priprave so v živahnem teku ter tako centri "Svoboda" v Trbovljah med seboj tekmujejo, kateri center bo nudil otrokom njihovega okoliša več razvedrila in zabave ob Novoletni jelki. Kar veselje je poslušati naše skrbne mamice, kako se med seboj posvetujejo, s kakšnim darilcem bi pač najbolje razveselile svoje otroke ob tem prazniku.

Pa poglejmo še v ostala mesta in vasi na območju našega okraja; povsod opazimo v pripravih na Novoletno

jelko živahno razgibanost v množičnih organizacijah kakor tudi pri starših sa-mih, ki jim je največja želja pripraviti otrokom čimveč veselja ob tem dnevu. Iz došlih poročil vidimo, da mestni od-bori Zagorje, Hrastnik in Radeče ter na podeželju kot n. pr. v Dolah pri Litiji, Podkumu, Čemšeniku itd. nočejo prav nič zaostajati za Trboveljčani; tudi tu hočejo razveseliti otroke ob Novoletni jelki, saj imajo v ta namen pripravljene že mnogo.

Za otroke, ki so brez staršev, ter socialno ogroženo dečo pa bo poskrbela naša ljudska oblast, tako da bodo tudi ti obdarjeni ter jim bo hkrati dana priložnost, da se ob tem otroškem praz-niku porazvesele z ostalo dečo.

Ker pa je kvalitetna izvedba Novo-letna jelke vezana na precejšnje stroške, je za mesto Trbovlje prispevala Strojna tovarna "Miha Marinko" 50.000 din in Mestno trgovsko podjetje v Trbovljah prav tako 50.000 din, kate-rima izrekamo s tega mesta za darila toplo zahvalo. Ostala podjetja pa pro-simo, da slede zgledu navedenih podje-tij, da tako zagotovimo našim malčkom ob njihovih vročih željah obilo radosti ob Novoletni jelki.

Pripominjamo še, da je tudi Papir-nica v Radečah prispevala 30.000 din za prireditev Novoletne jelke v mestu Radeče.

ZASAVSKI PIONIR

Kotiček za naše pionirje in pionirke

V 47. številki našega lista smo pri-občili v Pionirskem kotičku risano »Zgodbo brez besed« ter pozvali naše pionirje in pionirke, da nam to slikano zgodbo opišejo. Hkrati smo obljubili, da bomo tri najboljše odgovore na-gradili.

Na naš poziv smo prejeli od zasav-skih pionirjev in pionirk k tej zgodbi več opisov. Posebna komisija je v uredništvu pregledala došle pismene sestavke ter prisodila nagrade sledečim tekmovalcem: Marinki Sajevec, učenki 1. razreda trboveljske gimnazije, na-dalje Toski Ulaga, učenki 4. razreda osnovne šole v Zagorju ter Leopoldu Grošlju, učenku 4. razreda osnovne šole v Senožetih nad Zagorjem. Odgo-vore teh učencev bomo priobčili. Ma-rinka Sajeveva opisuje našo »Zgodbo brez besed« takole:

NAŠ BOBI

Pri nas imamo ljubkega psička, ki ga kličemo Bobi. Dasi stanuje v prijetni izbi, ki vendar rad zapuša ter se potepa po cel dan okoli. Na cesti ga mnogokrat doleti kakšna nesreča.

Oni dan se je spet vrnil proti ve-čerju z veliko bunko na glavi. Spremljal je namreč kos poti otroke, ki so se vračali iz šole. Vabili in klicali so ga; ko pa se jim je približal, so ga obdarili s kamenjem. Bil je tako jezen, da je sklenil ves drugi dan ostati doma. Se-del je v kotu in razmišljal o svoji žalostni usodi. Uh, kakšen dolgčas! Kazalci na uri se pomikajo tako počasi. Naenkrat mu šine v glavo rešilna misel.

Spomnil se je že davno pozabljene podkve, ki jo bo danes pribil na steno. Tako otroci. Nič več ne bo bunk, v naši hiši se bo naselila sreča, kajti smola me je že zadost dolgo sprem-

ljala. Previdno je stopil na stolček, s težkim kladivom pa začel na vso moč zabijati žebelj v podkev.

To se mu je zdelo tako zabavno, da ni odnehal, čeprav je opazil, da se pod udarci stena vdira in opeka leti na vse strani.

Toda glej nesrečo: podkev je z vso silo treščila na nos nekemu postreščku, ki se je tako prestrašil, da Bobija, ki je molel glavo skozi odprtno zidu, niti videl ni, pač pa so mu pred očmi mig-ljale zvezde.

Od takrat naš Bobi ne pričakuje več sreče od podkve.

Zgoraj navedeni učenci naj pridejo v naše uredništvo, da vzamejo razpi-sana darila, ali pa naj po nagrade pošljejo.

NAGRADNA BESEDNA UGANKA

1 2 3 = posoda
3 2 1 = mala živalica
Namesto številki vstavite črke, pa imate odgovor. Rešitve nam pošljite najkasneje do ponedeljka, 15. decembra t. l. Izbrani bo prejel lepo knjižno darilo.

Iz Radeč

Ze večkrat smo pisali o prostovoljnem ga-silskem društvu v Radečah, nismo pa še ome-sili, da svoje člani tega humanega društva pred velikimi problemi in težavami.

Ze lanske leto so govorili po Radečah, da si bodo postavili nov gasilski dom. Te nalo-ga so se lotili zaradi tega, ker sedanji mali dom ne ustreza več svojemu namenu. Pa tudi z vidika olepšave mesta, zlasti pa trga v Ra-dečah, kjer stoji krasen spomenik padlim borcem, stavba starega doma ne daje mestu in trgu pravilnega lica.

S požrtvovalnostjo in nesebičnim delom skoro vseh aktivnih članov je uspelo, da je za postavitev novega gasilskega doma dolo-čen prostor splaniran in tudi že sezidan po-trebni oporni zid v bregu. Dalje pa gasilci zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso mogli priti. Prepričani smo, da bo mestna občina uvidela upravičenost te prepotrebne gradnje in prihodnje leto pomagala, da se ta načrt uresniči.

Ves potek dela v tem gasilskem društvu kaže, da je društvo na pravni poti in ustrezni višini. Akoravno je na področju mestne občine Radeče mnogo organizacij in društev z velikim številom članstva in če tudi so na tem območju še stiri gasilski društva, ima ta ustanova vendar 40 aktivnih članov, med katerimi je tudi 9 žensk in okoli 50 pionirjev. Društvo sedaj pridobiva podporne članke, ki jih je že čez petdeset. Teh pa bi bilo lahko še več, če bi odbor društva razvil večje delavnost v to smer in če bi se prebivalstvo v večji meri zavedalo pomena društva tudi takrat, kadar ni v ne-posredni nevarnosti.

»Na primer!«

»Na primer Lilla Baar, uradnice Izvozne družbe iz Kalkute; vi sami ste rekli, da se je sir Frederik zanjo zanimal. Potem je tu Eliane Andberry in nazadnje Gloria Gar-land. Mimo vsega, kar so nam povedale, pa ne mislim, da se jim je posrežilo odstraniti sleherni sum s sebe. Potem je tukaj tudi gospa Tapper-Brook. Nobenih dokazov ni-mamo, da je prav deklica iz divjala Eva Durand. To so samo uganjanja. In nikoli ne bomo zvedeli prave resnice.«

»Zakaj? Flannery bo že iztaknil in prijel begunko.«

»Vi kar tako govorite, dejansko pa tudi vi tega ne verjamete. Ali pa verjamete bolj kot jaz v sposobnosti nesrečnega nad-zornika. Pa recimo, da je res našel in ugo-tovil, da je ona prava Eva Durand. Kaj ho-mo imeli od tega? Ona ne bo hotela govo-riti in mi tudi potem ne bomo vedeli, kdo je ubil sira Frederika.«

»Upal sem, da bova prebila prijeten ve-čer, vas pa težijo temne misli.« je pripom-nil Kirk.

»Dovolite, da končam... Laže mi je pri sr-cu, kadar lahko prosto spregovorim o svo-jih težkih skrbih. Kdo je izstrelil kroglo na sira Frederika tisti večer v vaši pisar-ni? Garriek Andberry? Zelo verjetno. Eliane Andberry? Spomnite se madežev na njeni obleki! Ali je ta odšla po pomožni lestvi da bi izvršila to strašno dejanje? Če pu-stimo ob strani zakonski par Andberry, nam preostanejo še drugi. Gloria Garland, gospa Tapper-Brook!«

»To se pravi, da so vse te dame večer-jele za moje mizo in so imele skrivt v svoji obleki vsaka svojo revolvert« je vprašal smeje se Kirk.

»Vse so se vedle, da bodo na tej večerji skupaj s sirom Frederikom. Morda le kater-izmed njih imela skrit samokres. Če nade-ljujemo z nastevanjem, naletimo tudi n-Paradyja: ta mi je sicer všeč, toda stvar: ki smo jih silali o njem, mečejo naj čud no luč. In poleg povablencev je tu še tisti bled mladenič iz knjižnogostva.«

»Oh, da. Tisti Smith. Popolnoma sem po-zabil nanj.«

Kakšen bo DELAVSKI DOM

— JE NAŠA SKUPNA NALOGA

Naši javnosti je poznano, da so že nekaj mesecev v teku priprave za pričetek gradnje novega Delavskega doma v Trbovljah. Odbor, ki vodi celotno organizacijo, so za uspešno delo potrebni navodili vseh tistih, ki se praktično udeležujejo na področju kulture, za katere je namenjen bodoči Delavski dom. Zaradi tega prosi Odbor za gradnjo Delavskega doma vse zainteresirane, da izročijo utemeljene pripombe h gradbenemu programu in jih sporoče odboru. Zaenkrat sprejeti gradbeni načrt — na podlagi katerega se izdeluje tudi idejni projekt — je naslednji:

Lokacija projekta

Skladno s pripravljeno urbanistično skico za ureditev in zazidavo območja Trbovlje in glede na osnovno načelo, da naj novi Delavski dom leži centralno v urbanističnem jedru naselja, in da naj bo z izbranim zemljiščem podana takojšnja možnost gradnje novega Delavskega doma v Trbovljah. Odbor, ki vodi celotno organizacijo, so za uspešno delo potrebni navodili vseh tistih, ki se praktično udeležujejo na področju kulture, za katere je namenjen bodoči Delavski dom. Zaradi tega prosi Odbor za gradnjo Delavskega doma vse zainteresirane, da izročijo utemeljene pripombe h gradbenemu programu in jih sporoče odboru. Zaenkrat sprejeti gradbeni načrt — na podlagi katerega se izdeluje tudi idejni projekt — je naslednji:

Pročelje novega doma s glavnim dostopom do dvorani naj bo s strani glavne ceste, to pa na ta način, da se zgradi pred domom približno na nivoletni glavni cesti prostori »Zgornji trg«, ki bi bil svedra arhitektonsko-estetske in v funkcionalnem pogledu primerno reprezentativni. Ob projektirani stanovanjski cesti (mimo sedanje stavbe DES) pa bo »Spodnji trg«, ki bi služil za dostop in izstop iz novega doma.

Glede na opisano načelno lokacijo in na predviden obseg zgradbe (po dolžini in širini) bo nujna potrebna takojšnja definitivna ali provizorna preložitve dosedanje struge Trboveljske v njenem osrednjem zavoju ob gradbišču v smeri proti sedanji zgradbi DES. To delo bo moral oskrbeti ljudski odbor mestne občine Trbovlje s pristojno upravo za vodno gospodarstvo. Enako bo moral ta odbor pravočasno oskrbeti sodozid, ter zadostno talno vodo in dosedanje najvišje poplavne kote Trboveljske.

Prostorska kapaciteta novega doma

Dom bo v glavnem vseboval: Kinodvorano s kapaciteto 500 normalnih sedežev, razdeljenih na nagrnjenem parterju in event. balkonu (torej dvorana brez stranskih lož).

Gledališko dvorano s kapaciteto 500 normalnih sedežev, razdeljenih enako kot v kinodvorani.

Za obe dvorani je potreben skupen vhodni del (vetrolovi, glavna vhodna veža) z blagajnama, garderobami, sanitarijami, stopnišči na balkone in v podprilni etazi.

Stranski prostori kinodvorane — kinooperaterska kabina s pripadajočimi sanitarijami in komunikacijami (vodoravnimi in vertikalnimi) — bodo dimenzionirani skladno z zadevnimi predpisi (Uredba o bioskopih).

Ob projekcijski steni dvorane bo predvidena predavalnica, ki bo mogla služiti tudi za koncertne prireditve, zborovanja, predavanja itd. ter bo primerno vezana s stranskimi sobami za nastopajoče predavalce, vodstva zborovanja in podobno.

Stranski prostori gledališke dvorane — kinooperaterska kabina s pripadajočimi sanitarijami in komunikacijami (vodoravnimi in vertikalnimi) — bodo dimenzionirani skladno z zadevnimi predpisi (Uredba o bioskopih).

Kaj je z radeškim športnim društvom?

O ustanovitvi športnega društva »Sava« v Radeškem letosni pomlad smo v našem listu že obširneje poročali; pisali smo tudi o zgodovini športa v tem kraju, o perspektivah za bodoči razvoj športa in o težavah, ki se porajajo. Na takratnem obnem zboru je izšlo, da je res nastopil preobrat v radeškem športnem življenju, da se bo šport sedaj razvijal in razvijal, kot bi se lahko in bi se tudi moral. Toda ostalo je pri besedah obljubah, kot se to v Radeškem največkrat dogaja (na menia tudi drugod). Kar priznamo, da je bilo v Radeškem letošnje leto v tem pogledu še slabše kot poprej, ko športnega društva še ni bilo. Kaj vse smo čuli na obnem zboru: pa to, pa ono — pa ta sekclja, pa ona — nazadnje pa niti edina, ki sploh obstoja, t. j. nogometna, ni mnogo delala; kar na prste bi menda lahko naštel njene nastope, kar je tem bolj žalostno, ker vsi vemo, kako Radeški cenijo nogomet in koliko so tanki navdušenih navijačev, starih in mladih.

Da je v Radeškem dovolj pogojev za razvoj športa, je bilo že večkrat rečeno in ni treba tega posebej poudarjati. Da je šport potreben in koristen, je tudi več kot jasno, saj ga moramo šteti, kot kulturno-prosvetno delo, za sestavni del vzgoje našega delovnega ljudstva, zlasti pa vzgoje mladine v krepke in odločne borce za socializem, za odločne branitelje miru v svetu ter za svobodo in neodvisnost naše domovine, Titove Jugoslavije.

Kje so torej vzroki tega mrtvila? Pravih objektivnih razlogov gotovo ni toliko, da bi opravičevali to vlogo mrtvila. Res je, da ni primernega športnega prostora, toda tudi to vprašanje bi z dobro voljo lahko rešili in zadovoljivo uredili, kot je bilo že večkrat poudarjeno in tudi — obljubljeno; menda je le glavni vzrok nezainteresiranost, tako tistih ki so za vzgojo mladine odgovorni, kakor tudi mladine same, kajti če bi mladina hotela in zahtevala, bi bili vsi odločujoči ljudje v Radeškem primorani storiti vse, da ji ugodijo in nudijo možnost

munikacije ter stranska stopnišča za vertikalno zvezo prostorov — bodo razporejeni in dimenzionirani po zadevnih predpisih za gledališča. Prostor za orkester v parterju dvorane s kapaciteto 50 sedežev bo opremljen še s pripadajočimi stranskimi prostori za godbenike in sanitarijami.

Gledališki oder bo izdelan v dimenzijah, po mehaniki in električni oskrbi, po svoji opravi in funkcionalnosti ustrezno s sodobnimi zahtevami redje in odrske tehnike, z možnostjo hitro menjave odrskih scen s pomočjo pompihnih platiov ter bo vezan s shrambami za začasno odlaganje kulis in scene opreme za največ štiri igre. Imel bo tudi zidan horizont z ustrezno višino. Prostorske dimenzije odra bodo omogočale tudi uprizarive naših centralnih gledališč (Drame in Opero) v umetniško in inace natiško neokrnjenih izvedbah.

Stranski prostori odrišča: garderoba s pripadajočimi sanitarijami; ti prostori bodo po številu in velikosti storili opravilo v skladu z omenjeno kapaciteto odra; krojačnica za gledališko garderobo bo vezvana z ustreznim skladiščem za obleke ter bo omogočila pravico in pravilno shranjevanje oblek, odrskih zavese itd.

V primernih dimenzijah bodo predvideni tudi prostori za shrambo odrskih rekvizitov in pohištva. Ostali stranski prostori odrišča (za elektr. razsvetljevalne naprave, za napejlave, garderobe za tehniško odredo oseb, pomožne delavnice itd.) bodo predvidene v okviru namena in obsega odrišča.

Prostori za društva oziroma sekcije: dvorana za vaje godbenikov (50 oseb), dvorana za vaje pevcev (100 oseb), prostor za shrambo godal, prostor za shranjevanje muzikalnih arhivov, pisarne uprave gledališča, pisarne piske sekcije in pisarne godbene sekcije.

Eventualni gostinski prostori: v kolikor bodo splošne prostorske prilike in funkcionalne možnosti dopuščale, je predvidena tudi ureditev gostinskega obrata v podprilju, ki bo posledno povezan z glavnimi vhodnimi in izhodnimi prostori doma.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	12				13	14				
15	16			17	18	19		20		
21				22		23	24			
25		26			27	28	29			
30		31			32		33	34		
	35				36	37		38		
	39			40			41			
42	43	44	45		46	47		48		
49	50	51		52	53			54		
55	56	57		58			59			
60	61	62	63		64					
65		66	67		68					
	69		70		71					
72					73					

Vodrovano: 1. slovensko mesto; 6. enako; 12. aktiven; tritratni kisik; 14. barva; 15. poslovni prostor; 17. moško ime; 19. borilni prostor (6. sklon); 21. sganje; 22. bolezen; 24. hiša upravna enota; 25. del anki; pozdrava (fon); 26. moli (lat.); 27. urgencia (kratica); 28. moško ime; 30. veznik; 31. napad; 32. gizzalin, domisljavec (tukja); 34. predlog (nemški); 35. ugrezvanje; 37. literarni proizvod; 39. jugoslov. opera; 40. jaz (lat.);

41. nemška reka; 43. glasbeni izraz; 46. nekdanja ženska organizacija; 49. zlato (franc.); 51. primitivna rastlina; 53. tovarna peciva; 54. zaimek; 55. potrebno za izvršitev vsakega dela; 57. mnogokrat uporabljena kratica; 58. rok; 59. kurir; 60. polet (tukja); 62. diktat; 64. moško ime; 65. del avtomobila; 67. evropsko mesto; 68. pomorske enote (tukja); 69. akademski naslov (kratica, v sklonu); 71. pišarna; 72. Cankarjevo delo; 73. del sveta.

Napišeno: 1. zelen okrasni kamen; 2. del suknjice; 3. židovski ime; 4. bolečina; 5. zaimek (nemški); 8. prišel; 9. nardje; 10. moško ime; 11. drobel, utrinki; 11. ameriška država; 13. posnitvi; 16. pristanišče; 17. drž. lastnina; 18. glasb. izraz; 20. ruska reka; 22. fevdalno poslopje; 23. ime norveškega plovila; 26. pesnitev; 28. domača žival; 31. jugoslov. reka; 33. čitaš; 35. časovna enota; 36. jarem; 38. godzna žival; 42. slovensko mesto; 44. kratica za tržaško policijo; 45. leha; 46. ostanek mislitke; 47. krepak; 48. vas ob Dravi; 50. primitivno poljsko orodje; 52. pripadnik zumlega naroda; 53. barva (fon); 54. ime konzervnega izdelka; 56. knjigovodski izraz; 59. oboki; 61. del stopala; 63. reka (špan.); 64. naša cigareta; 66. osebn. zaimek; 68. švicarski izdelki; 70. okrajšan veznik; 71. ima le človek.

V rokopisu je izšla enodejanka s petjem in even. plesom »Matjažek in Deked Mraz« v založbi Delavskega prosvetnega društva »Svoboda-center« v Trbovljah, kjer jo lahko naročite.

Priporočljiva je za vsak oder; prirejena je za Novoletno jelko.

DROBIŽ IZ TRBOVELJ

MLO Trbovlje je v 47. številki našega tednika objavil Razpis za določitev imena za novoodgrajeno stavbo desedanjega Sindikalnega doma v Trbovljah, ker bo občina in objekti preuredila v moderni gostinski obrat — hotel z restavracijo, kavarno in tiskalnimi sobami. Naj se oglašimo k temu razpisu tudi mi.

Nekdanji sindikalni dom v Trbovljah bo torej spremenjen v hotel z restavracijo, kavarno in prenočišča za tujce. Ker bo to gostišče pravzaprav prvi hotelski obrat v Trbovljah, bi si dovoli predlagati, da bi to novo gostišče imenovali morda čisto enostavno in kratko: »Hotel Trbovlje«. To bi bil en predlog.

Drug predlog pa bi bil tale: vsi starejši Trboveljani smo poznali in cenili našo ro-

jakino, idealno komunistko Tončko Čečev, ki je svoje delo in življenje posvečilo uresničenju socialističnih idealov. Za te lepe ideale je Tončka po strašnem trpinčenju po okupatorskih hudobnih daroval svojo mlado življenje. Razmišljamo, ali ne bi bilo umestno, da novo gostišče v Trbovljah posvetimo spominu na neustrašne borce za delavske pravice in ga imenujemo »Hotel Tončke Čečeve«.

Kakor imamo na Partizanskem vrhu planinski hotel Trboveljskih rudarjev, ki smo ga posvetili spominu na velikega našega borce-komuniste, narodnega heroja Franca Salomona, tako naj bi bil nov hotel v Trbovljah poveljen nepozabni borki Tončki Čečevi. To bi bila majhna, skromna oddolžitev človeško tako veliki ženski, kot je bila naša pokojna Tončka Čečeva, katere ime mora vsak Trboveljčan, kdor je poznal njeno dušo in srce, njeno delo in življenje, izgovarjati z največjim spoštovanjem in ponosom.

Sedaj pa nekaj drugega. V današnji številki našega lista prinašamo na drugem mestu članek v katerem naš dopisnik priporoča, kakšen bo po desedanjih načrtih bodoči novi Delavski dom v Trbovljah. V tem sestavku je podrobno navedeno, kakšno namenu bodo služili posamezni prostori te bodoče monumentalne stavbe, ki bo predstavljala center delavske kulture v Trbovljah. V njem bomo, da posla v novem domu velika gledališka in kinematografska dvorana, prav tako štito, da bodo v novi zgradbi prostori za vaje godbenikov in pevskih zborov, da bodo v novem domu predavalnica, potrebni stranski prostori, pisarne itd. Vse je lepo in dobro zamišljeno, samo na nekaj so projektanti vendar pozabili v novem Delavskem domu, v katerem so v spodnjih prostorih predvideni celo gostinski lokali in okrepčevalnica, saj proti tem prostorom nimamo pomislekov; mislimo namreč, da se v novem domu na vsak način predvidi prostor za veliko čitalnico. V njej bi se sbajali in zbirali vsi tisti naši mladi resni fantje in dekleta, ki jim ni za goštilniški hrup in kvante, pač pa si želijo lokala z udobnimi sedeži, v katerem bodo

Ameriški glasbeni film „FANT S TROBENTO“

»Fant s trobento« bi lahko postavili ob stran mladeniču z violino, Pavlu Borayu in »Humoreske« in najbrž še kateremu, saj kaže film, da sodi v določeno vrsto filmskih povesti, ki bi jim lahko iz našega tekočega programa dodali še ženski element v Mildred Pierce in Heleno iz »Teške poti«. To so življenjske zgodbe. Niso vse enake, dobre ni umetniški in življenjski vrednosti (kljub nedvoumnemu uspehu, ki ga imajo pri našem, ne preveč kritičnem občinstvu, niti po režiji in moči igralskih stvaritev).

Za Rica Martina življenje ni bilo lahko; brez staršev in prijateljev je dočel v neravnem utripanju ameriškega velenostnega življenja. Ena samo pravo ljubezen je poznal: trobento in muziko. Ta ga je vodila, tej je bil resnično vdan. Prijatelj in vzgojitelj, črne Art Hazzard, pianist Smoek Willoughby, in pevka Jo Jordan, ki so mu zvesti, so ob njej postranskega pomena, nana pozablja, se jim približuje in smet od daljave, le trobento ne zapusti. Trpet in

nerozven doživi punji zlom, iz katerega ga dvigneta zvesta Jo in Smoek.

Film bo na sporedu te dni v trboveljskem kinu.

KINO TRBOVLJE

bo predvajal v prihodnjih dneh ameriški glasbeni film

»Fant s trobento«,

naslednji teden pa francosko filmsko dramo

»Pravici je zadoščenec«.

Spored predstav bo razviden iz reklamnih omaric in lepakov.

ZANIMIVOSTI

Elementarne nesreče v starih časih

Zgodovinski podatki iz XVI. XVII. in XVIII. stoletja pripovedujejo o velikih nesrečah, ki so jih povzročile razne elementarne nesreče: poplave, hude zime, nerodovne letine, požari, potresi, navale kobilic itd.

Zgodovinski viri govorijo, da so po dolgi, četiri zime, ko je sneg naletaval celo do Sv. Jurija, nastopila posebno nerodovna letina. Kot izredno ostru zima se omenja leta 1594; tega leta je sneg zapadel za Veliko noč in je naletaval neprestano še 20 dni. Sledeča leta so bila nerodovna; prišlo je do lakote, nastala je draginja. Izgleda, da leta lakote, ki se pogosto omenjajo v narodnem pesništvu, niso samo plod domišljije, marveč da so jih ljudje resnično doživeli.

Mnogo redkeje se omenjajo lepe in tople zime, kadar ni bilo snega niti tri dni; leta 1745 so ljudje o Sv. Miklavžu brali jagode.

V zgodovinskih zapisih se omenjajo tudi množična umiranja ljudi in živine od kuge. Kuga je običajno pustila črna mesta in cele pokrajine. Včasih je po teh virih zajela celo Srbijo, pa se preko Vlaške, Srema, Bačke in Hrvatske razširila celo do Dunaja. V nekaterih zgodovinskih zapisih govorijo o suhih letih; tako od 20. aprila pa vse do 12. oktobra 1834. leta ni padla v Srbiji niti kapljica

dežja. Vodnjaki so se posušili, voda na Donavi pa je tako upadla, da si lahko prešel z brega na breg.

Kot zelo rodovito leto se omenja leto 1882. Toda niti poplave niti viharji niso prinesli naši zemlji.

Kobilice in miši so predstavljale nekoč veliko nevarnost za posevke; neki opisa leta 1711 pravi, da so se kobilice pojavile iz takih obalah, da so zatele mlade jagnje.

Winston Churchill — v filmu

Angleški premier bo, kakor poročajo, nastopil na koncu filma »Clemenceau«, ki ga pripravlja Gilbert Prouteau. Churchill bo povedal znani stavki o »Tigru«, ki ga je napisal tudi v svojih spominih: »V toliko meri, kolikor more kak človek posebej lasti svojo domovino, je bil on Francija.«

Film bo kmalu skočan.

Teramicin in malarija

Poskusi, ki so jih napravili na malarinčnih bolnikih v starosti od 15 mesecev do 50 let, so pokazali, da so po zaužitju teramicina prenehali mrlični napadi in bolečine. Poleg tega so bili uničeni tudi paraziti v krvi. Po okrevanju so bolnike opazovali še tri mesece, pa se bolezen ni znova pojavila.

IZPRED SODIŠČA

Telohove koreninice ...

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je zagovarjal Franciška Sefer iz Trbovelj, ki si je leta 1950 in letos napravila pet splavov; to je delala tako, da je nosečim žensam vlagala v nožnico posušene telohove koreninice ter z njihovim privojenjem na ta način odpravljala telesne plodove. Tako je v jeseni leta 1950 odpravila telesni plod Gizeli Pongrac in nato v letošnjem maju, juniju in juliju še trem ženskam.

Otoženka je svoje dejanje priznala in se zagovarjala, da je to napravila zaradi tega, ker se je noseče ženske prosile, naj jim odpravi plod, in jokale. To dejanje je storila v glavnem iz usmiljenja, ne pa zaradi denarja. Ena izmed teh žensk je prišla k njej in ji celo rekla, da ji fant grozi, če si ne bo dala odpraviti plodu; boji se, da je ne bi ubil.

Tudi vse zaslišane priče so pred sodiščem potrdile, da je obtoženka odpravila plod in izjavila, da se obtoženka ni pustila posebno prositi, da bi odpravila telesni plod, pač pa da je bila kaj hitro pripravljena k temu. Videti je bilo, da je moralo biti takih primerov še več.

V isti zadevi se je zagovarjal pred sodiščem tudi Jože Podbregar iz Trbovelj št. 191, ki je z grožnjo umora prisilil neko žensko, da si je dala pri Franciški Sefer odpraviti telesni plod. Imenovani je celo dal znesek 1000 din v ta namen ter ji je obtoženka tako plod tudi odpravila.

Sodišče je obtoženko Franciško Sefer spoznalo kaznivnega dejanja zoper življenje in telo in jo obsojilo na 1 leto in šest mesecev zapora. Prav tako mora obtoženka plačati Okrajnemu zavodu za soc. zavarovanje v Trbovljah 14.500 din, ker je imela ta zavod tolikšno kaznivno zdravljenjem ženske, ki si je dala odpraviti plod, kakor je bila bolna. Druga obtoženka pa je sodišče obsojilo na 5000 din denarne kazni in na plačilo stroškov kazenskega postopanja. Izgledalo je, da sta bila oba obtožena s sodbo zadovoljna, ker se zoper njo nista prišlo.

V jezi jo je pretepel

Pred sodiščem se je istega dne zagovarjal Peter Groblar iz Frapre št. 15, ki je 6. septembra letošnjega leta v Frapre pretepel z rokami in vrgl po tleh Antonijo Gluhak, kateri je prizadejal lažje telesne poškodbe.

Obtoženec svojega dejanja ni priznal in se je zagovarjal, da je poškodovanka videl na lastne oči, ko je začela puliti korenje

na njegovi njivi; ko ga je nabrala dosti, je odšel na njivo, kjer je bil posajen krompir. Najbrž je hotela odnesti bučo, ki ji je imel posajeno med krompirjem. Ko je to videl, je obšel njivo tako, da je prišel proti tatici od spodnjega konca njive. Ta pa se je medtem skril pod neko drevo. Zato je tajiti in se pridusati, da ni bila na njivi. To ga je tako uželelo, da jo je pretepel. Tudi zaslišana priča Antonija Gluhak je potrdila, da jo je Peter Groblar napadel, ko se je pozno proti večeru vracala domov, in jo brez vzroka pretepel.

Sodišče je obtoženko obsojilo na tri dni zapora.

Pšenico je kradla

Obsojena je bila tudi Ana Sešek iz Zagorja št. 32, ker je 15. oktobra t. l. vzela iz valjenega mlina v Zagorju 14 in pol kile grama pšenice in jo odnesla domov. Sodišče jo je zaradi dejanja tatvine obsojilo na 3000 din denarne kazni.

OBJAVE

NAŠIM NAROČNIKOM!

V zadnji številki smo vas obvestili, da bomo v tej številki priložili polonice za plačilo naročnine. Ker pa polonice še nismo prejeli tiskanih, jih bomo priložili pozneje. Po 15. decembru pa bo naročnike obiskal naš inkasnat, kateremu lahko poravnate naročnino. Opozarjamo že danes, da pripravljamo naročnikom, ki bodo imeli svoje obveznosti poravnane, z Novim letom presenečenje!

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Od sobote 13. decembra popoldne do ponedeljka 15. decembra jutraj v bolnišnici v Trbovljah.

Objava

Planinsko društvo Trbovlje obvešča vse svoje članstvo in tudi nečlane, da bo redni letni občni zbor društva v soboto, 13. novembra 1952 ob 18. uri v dvorani rudniške restavracije. Vabljeni vsi!

Zahvala

Zahvaljujemo se vsem, ki so smrtno ponesrečenega Franeka Krežeta, sina, brata, svaka, pomožnega ključavničarja v Strojni tovarni »Miha Marinko« počastili s svojo udeležbo na pogrebu, prav tako iskreno zahvalo vsem darovalcem cvetja in vencev, godbi in govornikom ter pevcem, partijski in sindikalni organizaciji tovarne, upravi tovarne in mladinskemu aktivu rudniškega zunanega obrata. — Družina Kreže, Trbovlje.

Slikarsko in pleskarsko podjetje v Hrastniku sprejme takoj v uk vajenca; vprašati v knjigarni DZ v Hrastniku.

Prosim tistega, ki je našel ključ, naj jih odda proti nagradi mlekarici Mariji Hribar v Gabrskem.

V nedeljo, 7. dec., jutraj sem izgubila na poti od gostilne Počivavšek do postaje železnice. Pošten najditelj naj jo vrne proti nagradi na naslov: Gabrijele Malavasi, lekarna Trbovlje.

Prekletnjeva živalje proti Antonu Duhu in njegovi ženi. Vilko in Alojzija Drnovšek. Trbovlje.

PRODAM ženski šivalni stroj. — Rehar. Trbovlje št. 76.

Izdaja okrajni odbor OF Trbovlje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Stane Suštar. Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Trbovlje, uprava rudnika Trbovlje-Hrastnik, Telefon št. 54. — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah št. 614-9032-3. — List izhaja vsak četrtak. — Rokopisov ne vračamo, pripeki za list morajo biti uredništvu najkasneje vsak nedeljo zjutraj. Mesečna naročnina 20 din, četrtletna 60 din, polletna 120 din, celoletna 240 din.

Elektrotehnična delavnica

v Hrastniku

(v stavbi, kjer je bil KSS)

IZVRŠUJE VSE VRSTE ELEKTROTEHNIČNIH
INSTALACIJ — POPRAVLJA GRELNE IN
OSTALE ELEKTRIČNE NAPRAVE
SOLIDNO IN POCENI

OGLASI V ZASAVSKEM
VESTNIKU IMAJO
ZANESLJIV USPEHI